

**ANÓNIMO**  
**Carmina Burana**

## Tempus est iocundum

Tempus est iocundum, o virgines !  
modo congaudete, vos iuvenes !  
O ! o ! totus floreo !

**Iam amore virginali totus ardeo ;  
novus, novus amor est, quo pereo !**

Cantat philomena sic dulciter,  
et modulans auditur ; intus caleo.  
O ! o ! totus floreo !

**Iam amore...**

Flos est puellarum, quam diligo,  
et rosa rosarum quam sepe video.  
O ! o ! totus floreo !

**Iam amore...**

Mea me confortat promissio,  
mea me deportat negatio.  
O ! o ! totus floreo !

**Iam amore...**

Mea mecum ludit virginitas,  
mea me detrudit simplicitas.  
O ! o ! totus floreo !

**Iam amore...**

Sile, philomena, pro tempore !  
surge, cantilena, de pectore !  
O ! o ! totus floreo !

**Iam amore...**

Tempore brumali vir patiens,  
animo vernali lasciviens,  
O ! o ! totus floreo !

**Iam amore...**

Veni domicella, cum gaudio !  
veni, veni, pulchra ! iam pereo !  
O ! o ! totus floreo !

**Iam amore...**

*És temps de joia, oh donzelles !  
au, alegreu-vos xicons !  
Oh ! oh ! tot jo florege !*

***Ja per amor de donzella tot jo creme ;  
nou, nou és l'amor pel que jo mor !***

*Canta el rossinyol tan dolçament,  
i se'l sent refilar ; jo creme per dins.  
Oh ! oh ! tot jo florege !*

***Ja per amor...***

*Flor és de les donzelles la que jo estime,  
i la rosa de les roses aquella que sovint veig.  
Oh ! oh ! tot jo florege !*

***Ja per amor...***

*La teua promesa em conforta,  
el teu menyspreu se m'emporta.  
Oh ! oh ! tot jo florege !*

***Ja per amor...***

*La teua donzellesa amb mi juga,  
la teua innocència em foragita.  
Oh ! oh ! tot jo florege !*

***Ja per amor...***

*Calla, rossinyol, per un moment !  
Surt, oh cant, del meu pit !  
Oh ! oh ! tot jo florege !*

***Ja per amor...***

*En hivern, un home pacient ;  
en primavera, d'ànim voluptuós.  
Oh ! oh ! tot jo florege !*

***Ja per amor...***

*Vine, donzella, amb plaer !  
vine, vine, bonica, que ja em mor !  
Oh ! oh ! tot jo florege !*

***Ja per amor...***

# Vacillantis trutine

Vacillantis trutine  
libramine  
mens suspensa fluctuat  
et estuat  
in tumultus anxios,  
dum se vertit  
et bipertit  
motus in contrarios.

**O languo !**  
**causam languoris video**  
**nec caveo,**  
**vivens et prudens pereo.**

Me vacare studio  
vult Ratio.  
Sed dum Amor alteram  
vult operam,  
in diversa rapior,  
Ratione  
cum Dione  
dimicante crucior.

**O languo !...**

Sicut in arbore  
frons tremula,  
navicula  
levis in equore,  
dum caret ancòre  
subsidio,  
contrario  
flatu concussa fluitat :  
sic agitat,  
sic turbine sollicitat  
me dubio  
hinc Amor, inde Ratio.

**O languo !...**

Sub libra pondero,  
quid melius,  
et dubius  
mecum delibero.  
Nunc menti refero  
delicias  
Venerias :  
que mea michi Florula  
det oscula,  
qui risus, que labellula,  
que facies,  
frons, naris aut cesaries.

**O languo !...**

*A l'equilibri  
d'una balança vacil.lant  
el meu pensament indecís s'agita  
i bull  
en angoixosos conflictes,  
mentre va i ve  
i es divideix  
en moviments oposats.*

**Oh, llanguisc !**  
**veig la causa de la meua llangor**  
**i no me'n guarde ;**  
**tot gaudint de vida i prudència, jo mor.**

*Que em lliure a l'estudi  
vol la Raó.  
Però alhora Amor  
vol altra ocupació.  
Ací i allà sóc rapit,  
Raó  
amb Dione  
combatent em turmenten.*

**Oh, llanguisc !...**

*Així com a l'arbre  
tremola la fronda,  
com la barca  
lleugera a l'oceà,  
quan li manca de l'àncora  
l'ajut,  
pels oposats  
vents sotragada, va a la deriva:  
així m'agita,  
així, enmig d'incert terbolí,  
em captiva  
ara l'Amor, ara la Raó.*

**Oh, llanguisc !...**

*A la balança sospese  
què és millor,  
i indecís  
medite.  
Ara al pensament em tornen  
les delícies  
de Venus:  
els besos que em dóna  
la meua estimada Flora;  
aquell somrís, aquells llavis encisadors,  
aquell rostre,  
el front, el nas i els seus cabells.*

**Oh, llanguisc !...**

# In taberna quando sumus

In taberna quando sumus  
non curamus quid sit humus,  
sed ad ludum properamus  
cui semper insudamus.  
Quid agatur in taberna  
ubi nummus est pincerna,  
hoc est opus ut queratur  
sed quid loquar audiatur.

Quidam ludunt, quidam bibunt,  
quidam indiscrete vivunt,  
sed in ludo qui morantur  
ex his quidam denudantur.  
Quidam ibi vestiuntur,  
quidam saccis induuntur.  
Ibi nullus timet mortem  
sed pro Baccho mittunt sortem.

Primo pro nummata vini  
ex hac bibunt libertini.  
Semel bibunt pro captivis,  
post hec bibunt ter pro vivis,  
quater pro Christianis cunctis,  
quinquies pro fidelibus defunctis,  
sexies pro sororibus vanis,  
septies pro militibus silvanis.

Octies pro fratribus perversis,  
nonies pro monachis dispersis,  
decies pro navigantibus,  
undecies pro discordantibus,  
duodecies pro penitentibus,  
tredecies pro iter agentibus.  
Tam pro papa quam pro rege  
bibunt omnes sine lege.

Bibit hera, bibit herus,  
bibit miles, bibit clerus,  
bibit ille, bibit illa,  
bibit servus cum ancilla,  
bibit velox, bibit piger,  
bibit albus, bibit niger,  
bibit constans, bibit vagus,  
bibit rudis, bibit magus.

Bibit pauper et egrotus,  
bibit exul et ignotus,  
bibit puer, bibit canus,  
bibit presul et decanus,  
bibit soror, bibit frater,  
bibit anus, bibit mater,

*Quan som a la taverna  
noensem en la terra ;  
anem de dret al joc,  
al que sempre ens lliurem amb afany.  
Allò que es fa a la taverna,  
on el diner fa de coper,  
cal que se sàpiga :  
escolteu el que us diré.*

*Ni ha que juguen, n'hi ha que beuen,  
n'hi ha que viuen llicenciosament ;  
però els que massa es lliuren al joc  
d'aquests n'hi ha que es queden despullats,  
n'hi ha que es vesteixen  
i n'hi ha que amb sacs es cobreixen.  
Allí ningú no tem la mort  
i a Bacus confia la sort.*

*Primer es beu per la despesa de vi :  
per aquesta beuen els llibertins ;  
una vegada beuen pels captius  
i després tres pels vius,  
quatre per tots els cristians junts,  
i cinc pels fidels difunts,  
sis per les germanes capfluixes  
i set pels soldats errants.*

*Vuit pels germans perversos  
i nou pels monjos dispersos,  
deu pels navegants  
i onze pels litigants,  
dotze pels penitents,  
tretze pels caminants.  
Tant pel papa com pel rei  
beu tothom sense llei.*

*Beu la dama i beu el senyor,  
el soldat i el clergue,  
aquell i aquella,  
i el servent amb la criada,  
el diligent i el peresós,  
el blanc i el negre,  
el sedentari i el rodamón,  
l'inculte i l'instruït.*

*Beu el pobre i el malalt,  
l'exiliat i el foraster,  
l'infant i el de cabell blanc,  
el bisbe i el degà  
la germana i el germà  
la vella, la mare,*

bibit ista, bibit ille,  
bibunt centum, bibunt mille.

Parum durant sex nummate  
ubi ipsi immoderate  
bibunt omnes sine meta,  
quamvis bibant mente leta.  
Sic nos rodunt omnes gentes  
et sic erimus egentes,  
qui nos rodunt confundantur  
et cum iustis non scribantur!

*i aquest i aquell,  
i cent i mil.*

*Poc duren sis-cents diners  
quan tothom beu  
sense fi ni mesura,  
per més que alegrement hom bega.  
Per això tota la gent ens critica  
i per això pobres serem.  
Mal hagen els que ens critiquen  
i no siguen comptats entre els justos!*

# O Fortuna

O Fortuna,  
velut luna,  
statu variabilis,  
semper crescis  
aut decrescis ;  
vita detestabilis  
nunc obdurat  
et tunc curat  
ludo mentis aciem ;  
egestatem,  
potestatem  
dissolvit ut glaciem.

Sors immanis  
et inanis,  
rota tu volubilis ;  
status malus,  
vana salus  
semper dissolubilis,  
obumbrata  
et velata  
michi quoque niteris ;  
nunc per ludum  
dorsum nudum  
fero tui sceleris.

Sors salutis  
et virtutis  
michi nunc contraria ;  
est affectus  
et defectus  
semper in angaria.  
Hac in hora  
sine mora  
corde pulsum tangite ;  
quod per sortem  
sternit fortem,  
mecum omnes plangite !

*Oh Fortuna,  
com la lluna,  
variable en el teu estat,  
sempre estàs creixent  
o minvant.  
La vida detestable  
ara esmussa,  
ara esmola  
per joc l'agudesesa del pensament ;  
la pobresa  
i el poder  
els dissol com a gel.*

*Sort cruel  
i inconsistent,  
tu, roda voluble ;  
estat advers,  
il.lusòria salut  
sempre exposada a esvair-te :  
coberta d'ombres  
i de vel  
també a mi et mostres.  
Ara, pel joc de la teua maldat,  
l'esquena nua  
jo porte.*

*La sort a la salut  
i a la virtut  
ara m'és contrària.  
Tinc l'ànim  
i el desànim  
sempre a ella sotmesos.  
En aquesta hora  
sense demora  
vibreu, cordes.  
Puix que la sort  
abat el valent,  
ploreu tots amb mi !*

# Ecce torpet probitas

Ecce torpet probitas,  
virtus sepelitur ;  
fit iam parca largitas,  
parcitas largitur ;  
verum dicit falsitas,  
veritas mentitur.  
Omnes iura ledunt  
et ad res illicitas  
licite recedunt.

Regnat avaritia,  
regnant et avari ;  
mente quivis anxia  
nititur ditari,  
cum sit summa gloria  
censu gloriari.  
Omnes iura ledunt  
et ad prava quolibet  
impie recedunt.

Multum habet oneris  
do das dedi dare ;  
verbum hoc pre ceteris  
norunt ignorare  
divites, quos poteris  
mari comparare.  
Omnes iura ledunt  
et in rerum numeris  
numeros excedunt.

Cunctis est equaliter  
insita cupido ;  
perit fides turpiter,  
nullus fidus fido,  
nec Iunoni Iuppiter  
nec Enee Dido.  
Omnes iura ledunt  
et ad mala devia  
licite recedunt.

Si recte discernere  
velis, non est vita,  
quod sic vivit temere  
gens hec imperita ;  
non est enim vivere,  
si quis vivit ita.  
Omnes iura ledunt  
et fidem in opere  
quolibet excedunt.

*Heus ací que la integritat s'esllangueix,  
la virtut és a la tomba ;  
ja la generositat s'ha tornat avara  
i l'avarícia s'ha fet generosa.  
Veritats diu la falsedat,  
la veritat diu mentides.  
Tots violen les lleis  
i a les accions il·lícites  
lícitament s'abandonen.*

*Regna l'avarícia  
i regnen els avars.  
Qualsevol, amb ànim ansiós,  
malda per enriquir-se,  
en tant que la glòria més alta és  
gloriar-se pels diners.  
Tots violen les lleis  
i a tota mena de vicis  
impiament s'abandonen.*

*Molt oneros resulta  
el do das dedi dare ;  
aquest mot entre els altres  
s'han acostumat a ignorar-lo  
els rics, els quals, en avarícia, podries  
comparar amb el mar.  
Tots violen les lleis  
i, en nombre de bens,  
excedeixen la mesura.*

*En tots per igual  
s'ha instal·lat l'avidesa ;  
la lleialtat mor vilment,  
ningú és fidel a la seua paraula,  
ni Júpiter a Juno  
ni Dido a Eneas.  
Tots violen les lleis  
i a perniciosos desviacions  
lícitament s'abandonen.*

*Si vols saber la veritat,  
no és vida  
allò que tan a la lleugera viu  
aquesta gent forassenyada ;  
de debò, no hi ha vida  
si hom viu així.  
Tots violen les lleis  
i la probitat en les obres  
onsevulla la transgredeixen.*

## Dies, nox et omnia

Dies, nox et omnia  
michi sunt contraria,  
virginum colloquia  
me fay planszer  
oy suvenz suspirer  
plu me fay temer.

O sodales, ludite,  
vos qui scitis dicite,  
michi mesto parcite,  
grand ey dolur,  
attamen consulite  
per voster honor.

Tua pulchra facies,  
me fay planszer milies,  
pectus habet glacies.  
A remender  
statim vivus fierem  
per un baser.

*El dia, la nit, tot  
m'és contrari;  
la conversa amb les donzelles  
em fa plorar  
o, sovint, sospirar  
i, a més, em fa témer.*

*Burleu-vos, companys.  
Vosaltres que en sabeu, parleu-me,  
compadiu la meua tristor.  
Gran és el meu dolor,  
mireu per mi almenys,  
pel vostre honor.*

*El teu bell rostre  
em fa plorar mil vegades,  
però el teu pit és de gel.  
Per posar-hi remei  
tot seguit em tornaria la vida  
un bes.*

## Ich was ein chint so wolgetan

Ich was ein chint so wolgetan  
virgo dum florebam  
do brist mich diu werlt al  
omnibus placebam.

**Hoy et oe  
maledicantur thylie  
iuxta viam posite.**

Ia wolde ih an die wizen gan  
flores adunare  
do wolde mich ein ungetan  
ibi deflorare

**Hoy et oe...**

Er nam mich bi der wizen hant  
sed non indecenter  
er wist mich diu wise lanch  
valde fraudulent.

**Hoy et oe...**

Er graif mir an daz wize gewant  
valde indecenter

*Jo era una noia ben bonica  
mentre verge floria.  
Tothom em deia lloances,  
a tots agradava.*

**Ai, ai !  
Maleï ts siguen els til.lers  
plantats vora el camí !**

*Un dia vaig anar al prat  
per collir flors.  
Em va eixir al pas un deshonorat  
per desflorar-me.*

**Ai, ai !...**

*M'agafàla màblanca,  
però no grollerament.  
Em va conduir a la vora del camí  
ben traï dorament.*

**Ai, ai !...**

*Em va estripar el blanc vestit  
ben grosserament.*

er fuorte mich bi der hant  
multum violenter.

**Hoy et oe**  
**maledicantur thylie**  
**iuxta viam posite.**

Er sprach vrowe ge wir baz  
nemus est remotum  
dirre wech der habe haz  
planxi et hoc totum.

**Hoy et oe...**

Iz stat ein linde wolgetan  
non procul a via  
da hab ich mine herphe lan  
timpanum cum lyra.

**Hoy et oe...**

Do er zu der linden chom  
dixit sedeamus  
diu minne twanch sere den man  
ludum faciamus.

**Hoy et oe...**

Er graif mir an den wizen lip  
non absque timore  
er sprah ich mache dich ein wip  
dulcis es cum ore.

**Hoy et oe...**

Er warf mir uof daz hemdelin  
corpore detecta  
er rante mir in daz purgelin  
cuspidate erecta.

**Hoy et oe...**

Er nam den chocher unde den bogen  
bene venabatur  
der selbe hete mich betrogen  
ludus compleatur.

**Hoy et oe...**

*Em va prendre de la mà  
molt violentament*

**Ai, ai !**  
**Maleï ts siguen els til.lers**  
**plantats vora el camí !**

*Digué: “Au, xiqueta,  
el bosc és al lluny.”  
Maleï t el camí que va agafar,  
ben bé ho he lamentat.*

**Ai, ai !...**

*“Allí hi ha un bell til.ler  
no lluny del camí.  
Hi he deixat la meua arpa,  
el tamborí i la lira.”*

**Ai, ai !...**

*Llavors s’acostàal til.ler;  
va dir: “Seiem.”  
(el desig el posseï a)  
“Fem un joc.”*

**Ai, ai !...**

*Em va prendre la blanca cintura,  
no sense temor per la meua part,  
i exclamà “La meua dona et faré.  
Dolça és la teua boca.”*

**Ai, ai !...**

*M’arrencàla camisa  
i em va despullar.  
Va assaltar la meua ciutadella  
amb la pica ben dreçada.*

**Ai, ai !...**

*Va tornar la fletxa a la beina,  
bona caça havia fet,  
i el poca-vergonya va dir:  
“S’ha acabat el joc.”*

**Ai, ai !...**



## Hiemali tempore

Hiemali tempore  
dum prata marcent frigore  
et aque congelescunt  
concurrunt in estuario  
qui regnant cum decio  
et postquam conualescunt  
socius a socio  
ludus incitatur  
qui vestitus venerat  
nudus reparatur  
ei trepidant divicie  
cui paupertas semper servit libere.

Salutemus socii  
nos qui sumus bibuli  
tabernam sicco ore  
potemus alacriter  
cyphi inpleantur iugiter  
potemus solito more  
plana detur tabula  
sortes concedantur  
pro nummis et pro poculis  
vestes mittantur  
eia nunc appareat  
cui sors magis aut fortuna faveat.

Mox stupam egreditur  
a chaldeo recipitur  
eius commilitones  
quassantur mandibule  
nudus clamat ve ve ve  
currunt dentes in agone  
o infelix nimium  
cur venis de calore  
decantans regem martyrum  
deferens in ore  
hei hec est regula  
per quam nobis cutis erit morbida.

*En temps d'hivern,  
mentre els prats estan marcits pel fred  
i les aigües es congelen,  
al cau s'apleguen  
els qui regnen amb els daus ;  
i, després de refer-se,  
company a company  
hom incita al joc.  
Qui vestit havia arribat  
nu se'n torna.  
Ai, tremolar fa la riquesa  
a qui sempre serveix de grat la pobresa.*

*Salut, companys !  
Nosaltres, que som bevedors  
de taverna amb la gola seca,  
a traguejar ens afanyem.  
Via ! Ompliu sense treva els vasos !  
Beurem com tenim per costum.  
Feu lloc a taula !  
Doneu-nos els daus !  
Per diners i per glops  
els vestits s'han de canviar.  
Apa ! Que n'isca ara un  
més afavorit per la sort o la fortuna !*

*Prompte deixa un el sac,  
eliminat pel joc.  
Els seus companys  
baten, riallers, les mandíbules.  
Ell, tot nu, crida ai, ai, ai ;  
les dents li toquen les castanyoles.  
Oh, infeliç de debò,  
per què te'n vas del recer  
com a vassall del rei dels màrtirs,  
i t'exposes a les enraonies ?  
Ai, aquesta és la regla  
que ens ha de cardar la pell !*

## Ecce gratum

Ecce gratum  
et optatum  
Ver reducit gaudia :  
purpuratum  
floreit pratum,  
sol serenat omnia.  
Iamiam cedant tristia !  
Estas redit,  
nunc recedit  
hyemis sevitia.

Iam liquescit  
et decrescit  
grando, nix et cetera ;  
bruma fugit  
et iam sugit  
Ver Estatis ubera ;  
illi mens est misera,  
qui nec vivit,  
nec lascivit  
sub estatis dextera.

Gloriantur  
et letantur  
in melle dulcedinis,  
qui conantur,  
ut utantur  
premio Cupidinis ;  
simus iussu Cypridis  
gloriantes  
et letantes  
pares esse Paridis.

*Heus ací que l'amable  
i anhelada  
primavera ens torna els goigs :  
amb colors de púrpora  
floreix el prat,  
el sol ho asserena tot.  
Fora ja les tristeses !  
Torna l'estiu,  
ara es retira  
la crueltat de l'hivern.*

*Ja es fon  
i minva  
el granís, la neu i la resta.  
Fuig la boira  
i ja xucla  
la primavera els pits de l'estiu.  
Miser esperit el d'aquell  
que ni viu  
ni gaudeix  
sota la destra de l'estiu !*

*Troben glòria  
i alegria  
amb dolçor de mel  
els qui s'afanyen  
per a obtenir  
el trofeu de Cupido.  
Vinga, pel mandat de Cipris  
gloriam-nos  
i alegrem-nos  
d'ésser semblants a Paris !*